

**вање Борба џрошив коруиција за ћодобро уѓравување Борба џро
ernance Fighting Corruption to Improve Governance Fighting Corrupt
нё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhëheqje më tё mirë Lu
ње Борба џрошив коруиција за ћодобро уѓравување Борба џро
нё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhëheqje më tё mirë Lu
се Fighting Corruption to Improve Governance Fighting Corrupt
Борба џрошив коруиција за ћодобро уѓравување Борба џро
nace Fighting Corruption to Improve Governance Fighting Corru
нё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhëheqje më tё mirë Lu**

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА ЗА ПОДОБРО УПРАВУВАЊЕ

Издавач:

Центар за регионални истражувања и соработка „Студиорум“ - Скопје

За издавачот:

Проф. д-р Томе Груевски

Преведувач на албански јазик:

Емилија Јанакиева

Лекшута и корекшута:

Теута Кумбари

Хадис Муареми

Техничко уредување и дизајн на корица:

Александар Манчевски

Печати:

Медиа Конект, Скопје

ноември 2009 година

Финансиска поддршка:

Публикацијата е издадена во рамките на проектот “Борба против корупција за подобро управување” со поддршка на канцеларијата на Програмата за развој на Обединетите Нации (УНДП) во Македонија.

Предговор

Оваа брошура е плод на еднодневната конференција за практичари по антикорупција „Борба против корупција за подобро управување“, која се одржа на 15 октомври 2009 година во Скопје, Република Македонија. Конференцијата имаше за цел да донесе на едно место претставници кои работат во различни програми поврзани со борбата против корупцијата во Македонија и во регионот, за да разменат искуства и знаења, да ги проценат и споредат своите пристапи, алатки и резултати, да идентификуваат научени лекции и да предложат препораки за по-ефикасно спречување и справување со корупцијата, како и зголемување на интегритетот, транспарентноста и одговорноста кај локалната власт.

ЦЕНТАР ЗА РЕГИОНАЛНИ ИСТРАЖУВАЊА И СОРАБОТКА „Студиорум“

ЦРИС Студиорум е невладина тинк-тенк организација која работи на економски-те и социјалните аспекти на европската интеграција и процесите на глобализација кои се од значење за Република Македонија и земјите на Југоисточна Европа. Оваа мисија се остварува преку различни програми насочени кон јавните политики и истражувачки проекти кои придонесуваат кон и се комплементарни со креирањето и имплементацијата на јавните политики, како и поддршка кон централната и локалните власти, бизнис заедницата и невладиниот сектор во нивната комуникација и соработка.

Во процесот на децентрализација во Македонија, ЦРИС Студиорум во најголема мера е вклучен во обучување на граѓаните како да станат еднакви партнери и да го изразат својот став и мислење во општеството. Некои проекти/анализи на политики кои ги изработил ЦРИС Студиорум во оваа област се:

1. Програма за практичари по антикорупција (ПАП) (тековен)
2. Обука за активно граѓанско учество во општините Велес и Пробиштип (2008/2009)
3. Успешни компании во успешно општество: развивање на индекс за корпоративска општествена одговорност (КОО) за претпријатијата во Македонија (2006-2008)
4. Истражување: Евалуација на механизмите и најдобри практики на соработка помеѓу единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) и граѓанските организации (ГОи) во Македонија (2007)

Вовед

Процесот на децентрализација во Македонија достигна ниво на кое е потребна одговорност, транспарентност и демократско владеење. Процедурите за давање услуги често вклучуваат активности кои се подложни на корупција како на централно така и на локално ниво. Повеќе од потребно е да се создаде систем кој го спречува коруптивното однесување и во исто време овозможува ефикасност и транспарентност на локалната самоуправа. Донесувајќи ги на исто место сите заинтересирани страни (донаторите, државните органи, локална самоуправа, граѓанските организации и обучувачи на досегашни проекти) за да разменат искуства и знаења, да го опишат процесот и алатките кои ги користеле, резултатите кои ги постигнале, предизвиците со кои се соочуваат и научените лекции може да биде од корист за граѓанскиот сектор со цел понатаму да се развиваат ефикасни програми за работа на локално ниво.

Со таа цел, ЦРИС Студиорум во соработка со Партерската фондација за локален развој (ФПДЛ) од Романија во октомври 2009 организираше еднодневна конференција на тема “Борба против корупција за подобро управување: лекување и превенција на корупцијата преку реформи во локалната самоуправа”, во рамките на истоимениот проект поддржан од Програмата за развој на Обединетите Нации (УНДП) во Македонија. Брошурата има за цел да ги претстави главните дискусиии од конференцијата како и заклучоците и препораките кои произлегоа од истата.

Препораки и заклучоци од конференцијата

Област/прашање	Заклучоци и препораки	
Минати проекти во Македонија	Недостаток на механизми за следење и евалуација на активностите по завршувањето на проектите (пр. ФИООМ проектот и неможност за следење по заминувањето на обучувачите).	Објавување и достапност на резултатите од работата со општините од претходните програми.
Проблематика на поимот корупција	Постоење на менталитет на "купување на услуги".	- Промена на менталитетот на граѓаните; - Јакнење на свеста на граѓаните во однос на нивните права и обврски.
Работа на општини	Имплементацијата на механизмите не се одвива со задоволително темпо; Освен работата на општините – посебен акцент да се стави и на работата на Јавните претпријатија – во случаи каде што има преклопување на надлежности.	- Да се влијае на општините да соработуваат со различните програми, но исто така да работат со околната (граѓани, јавни претпријатија, бизниси); - Воспоставување на интерни процедури во општината и јавна презентација на механизмите (преку веб-страница).
		Понатамошно зајакнување на законодавството во области каде што е тоа потребно. Граѓаните и засегнатите страни да бидат вклучени во дебата во однос на законите пред тие да се усвојат.
Законодавство		
Размена на искуства		Имплементација на искуства од други земји –од практиките кои се покажале како успешни.
Идни настани	<ul style="list-style-type: none"> - Слична конференција/дебата да се организира во општини кои воопшто не биле вклучени во програми по антикорупција; - Серија дебати да се организираат во руралните општини и општините кои не се толку достапни за соработка; Регионална средба на претставници на граѓанскиот сектор кои се занимаваат со оваа проблематика. 	Конференции/дебати на теми како слободен пристап на информации од јавен карактер, политики на вработување во јавната администрација, мониторинг систем за јавните услуги.

- *Искусства во борбата со корупцијата на локално ниво на државниште органи*
- *Искусства во борбата со корупцијата на локално ниво на донорската заедница*
- *Искусства во борбата со корупцијата на локално ниво на единициште на локална самоуправа*
- *Искусства во борбата со корупцијата на локално ниво на невладиниште организации*

ИСКУСТВА НА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ

ИСКУСТВА НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ПРАВДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Снежана Мојсова, Раководител на сектор за меѓународно-правна соработка во Министерството за правда на Република Македонија. Мојсова е член на делегацијата од Македонија во ГРЕКО (Група на држави против корупција) при Советот на Европа.

„Борбата ѝрошив корупцијата османува приоритет на оваа држава и на оваа Влада како и на сите џрејходни. Сремноста за сретување со овој вид на криминал Владата ја изрази џреку низ мерки и активности.“

Мојсова даде осврт на законската рамка во однос на спречување и борба против корупција во Македонија како и на последните законски измени во истата, нагласувајќи дека таа е во склад со меѓународните стандарди. Како особено важни таа ги истакна законските измени на полето на кривичниот законик,

конфискацијата, следењето на комуникациите, и кривична одговорност на правни лица. Голем дел од овие измени се направени по добиените препораки од ГРЕКО, во првиот и вториот круг на мониторинг. Сите препораки на ГРЕКО од овие два круга Македонија ги исполнила (недостига уште донесувањето на законот и кодексот за јавните служби).

Мојсова ја нагласи и улогата на меѓународните организации и нивната вклученост и поддршка во формирањето на законската рамка во Македонија, презентирајќи ги и главните наоди на прогрес извештајот од Европската комисија за Македонија за 2009 година во однос на корупцијата, кој беше објавен непосредно пред конференцијата. Извештајот констатира добар напредок во имплементацијата на антикорупциската политика, забележувајќи дека фрагментиранот правен систем создава потешкотии во истата. Извештајот ги дава следните препораки: континуиран напор за имплементација на законската рамка, зајакнување на капацитетот на одделот за анти-корупција во рамки на Јавното обвинителство и на Министерството за внатрешни работи, и проактивна улога на Државната комисија за спречување на корупција.

„Државната комисија [треба] да ја има водечката улога во активностите против корупцијата, како и во едукацијата на јавноста во врска со транспарентноста, законодавството и конфликтот на интереси. Сите други институции да ги поддржат овие активности против корупцијата. Владата да биде пример за почитување на законите и да покаже јасна политичка воља, што секако ја имаме но треба да се надградува. Собранието да работи на политика за борба против корупција и истата да ја спроведува. Улогата на граѓанското општество би била да врши мониторинг врз сите овие активности.“

ИСКУСТВА НА ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА (ДКСК)

Илми Селами, Државна комисија за спречување на корупција. Селами е политиколог и член на Државната комисија од јануари 2007 г.

„Во ДКСК годишно стигаат од 700 до околу 1000 предмети од кои [...] околу 30% се предмети кои се однесуваат на локалниот власт. Тие најчесто се однесуваат на начинот и постапувањето во јавниот набавки, [...] во процесот на градежништво и урбанизам.“

Периодот на искуство на ДКСК по однос на борбата на корупцијата на локално ниво може да се подели на две фази, и тоа: првата фаза до започнување на процесот на децентрализација и втората после процесот на децентрализација. Со Законот за заштита од корупција од 2002 беше формирана ДКСК. Тие веќе од 2003 започнале да добиваат предмети кои се однесувале на корупција на локално ниво, што вродило со инцијатива за додавање на анекс на веќе постоечкиот Акционен план за борба против корупција кој ќе се однесува на локалните власти, по кој следеше нова Државна програма за превенција и репресија на корупцијата која донесе многу новини. Таа вклучува дел кој се однесува и на локалната самоуправа, а кој предвидува, помеѓу другото и донесување на закон за јавна служба.

Селами смета дека треба да се воведе обврска на градоначалниците за назначување на раководни државни службеници кои ќе работат на управните потапки. ДКСК предвиде и воведување на показатели за работењето на јавната администрација за да може во секое време секој да пристапи до информациите за работењето на локалната власт. Во склад со донесениот Закон за судир на интереси ДКСК, која беше назначена како надлежен орган, донесе и нова Програма за намалување на појавата на судир на интереси во соработка со странски и домашни експерти. Таа посочува на области кои се најподложни на судир на интереси, како и на мерки за влијание во оваа област, имајќи ги како едни од првите мерки измените на законот за судир за интереси, кои беа донесени оваа година.

„Неможеме корупцијата да ја делиме на мала и голема. [...] Корупција има секогаш и секаде каде што се одлучува за нешто. Процесот на децентрализација овозможи голем дел надлежности да подпаднат од локална кон централна власт. Самој тој процес донесува моќ, сила на локалната власт кој секогаш може да се злоупотреби доколку немаме јака легислативна, правна рамка како и јак систем кој тие злоупотреби ќе ги идентификува и ако има коруптивни влијанија ќе ги казни“.

ИСКУСТВА НА ДОНАТОРСКАТА ЗАЕДНИЦА

ИСКУСТВА НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ (УНДП)

Фатмир Муса, Проект менаџер, програма “Борба против корупција за подобро владеење” при Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП).

„Целиште на йроектиш [“Борба ѹројив корупција за подобро владеење”] се [да се идентификуваат] ѹоченцијалниште консеквенци од ѹракчикиште на нештрансјареншто и неошчешто работење, ѹромовирање на щрансјареншти и ошчешти како едни од најважниште алки во локалнашта самоуправа и доброшто владеење и зајакнување на цивилнашта контрола во борбашта ѹројив корупцијашта и зајакнување на щаканареченашта контрола во борбашта ѹројив корупцијашта на локално ниво.“

Проектот е работен во партнество со ДКСК и со поддршка од ЗЕЛС, а е имплементиран во четири пилот општини: Тетово, Гевгелија, Битола и Велес. Конкретни активности во рамки на проектот се: мапирање, рационализирање и стандардизирање на постапките на локално ниво во три области: урбанизам, комунални и финансиски менаџмент; прирачници за општините за процедурите на давање на услугите во предната и задната канцеларија; и сертифицирање на пилот општините со ИСО стандард 9001: 2008.

За следење на резултатите од активностите во овој проект беше изработена нова методологија „Индекс за мерење на одговорноста, транспарентноста и отчетноста на локално ниво“ (ИОТО) која служи за следење на процесот на ранливост кон коруптивни дејствија на локално ниво и истовремено следење на имплементацијата на годишната програма. Ова е метод за самоевалуација на локалните власти кој треба да се користи барем еднаш годишно и покрива три области: јавни набавки, урбанизам и финансиски менаџмент.

Предизвиците кои ги идентификуваше УНДП во спроведување на програмата во пилот општините се: бавно спроведување на законите и подзаконските акти; недостаток на капацитети кај службениците од локалната самоуправа; недостаток од стандардизирани општински процедури и формулари за работа; и недостаток на меѓуопштинска соработка во оваа област.

„Некои од научените лекции вклучуваат:

- *формулирање на јасни и транспарентни обврски помеѓу партнерите; [...]*
- *склучување на близко партнерство со локалните власти; [...]*
- *соработка во процесите на планирање, организација и имплементација помеѓу сите страни; [...]*
- *давање на локална сопственост на проектот т.е. одомакување на практиките; [...]*
- *соработката со невладиниот сектор и медиумите [...]“*

**здување Борба ѕротив корупција за ѕодобро управу
overnance Fighting Corruption to Improve Governance
qje tё tё mirë Lufta kundёr korruptionit pёr njё udhёl
здување Борба ѕротив корупција за ѕодобро управу
qje tё tё mirë Lufta kundёr korruptionit pёr njё udhёl
overnance Fighting Corruption to Improve Governance
здување Борба ѕротив корупција за ѕодобро управу**

ИСКУСТВА НА ФОНДАЦИЈА ИНСТИТУТ ОТВОРЕНО ОПШТЕСТВО МАКЕДОНИЈА (ФИООМ)

Фани Карапилова-Пановска, координатор на програмата Реформа на јавната администрација, Фондација институт отворено општество Македонија (ФИООМ).

„Целта на програмата [на ФИООМ која ја претпоставува корупцијата на локално ниво] е дизајнирање и спроведување јартиција за идентификување, сприечување и борба против корупцијата.“

Карапилова-Пановска ги претстави резултатите од оваа програма, која во периодот 2007-2009 се спроведе во Град Скопје, Охрид и Битола. Истата беше спроведена од тимови од 3 фасилитатори кои претходно биле обучени од експертите од ФПДЛ, Романија и Институтот на светска банка. Најважни предуслови во борбата против корупцијата кои оваа програма ги утврдила како такви се политичка волја на лидерите во организацијата, иницијатива која ќе произлезе од самата организација и партиципативност на процесот.

Конкретни активности кои оваа програма ги спроведе се:

- подигање на свест кај градоначалниците за оваа програма и за нејзиниот концепт, како и покана за аплицирање за учество во програмата и финален избор на општини од апликантите;
- градење на капацитетите кај експерти од областа на локалната самоуправа кои што работеа со општините како фасилитатори на процесот;
- партиципативно идентификување на проблемите и формирање на таканаречени предводнички коалиции и идентификување на “жешки корупциски точки”;
- Идентификување на мерки кои се во согласност со идентификуваните жешки точки. Овие мерки се сумирани во Акционен план чија имплементација треба да започне најскоро.

Заклучоците до кои дојде програмата се следни: концептот кој го промовираше програмата се покажа како атрактивен а тајмингот на проектот како добар; клучни се политичката волја на првиот човек на општината, кој има голема улога во спроведување на програмите, како и задолжителното активно вклучување на општинската администрација; ранливите точки кои беа идентификувани во трите општини беа на идентични места во трите; перцепцијата на граѓаните се разликува од перцепцијата на администрацијата во однос на тоа што е корупција; простор за промени има.

„Концептот на програмата предвидува дека корупцијата не е кривично дело од страст, туку има сериозна, рационална, економска пресметка, [...] се појавува кога веројатноста да се биде фатен е многу мала, кога казните се многу мали и кога наградите од таквите дејанија се големи. [...] Нема корумпирани поединци, туку постојат корумпирани системи.“

ИСКУСТВА НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

ИСКУСТВАТА НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО ВЕЛЕС

Јадранка Стефкова, Советник за односи со јавност и меѓународна соработка, општина Велес. Стефкова е одговорна за проектите кои се однесуваат на борбата против корупцијата во општината.

„Мошто ја оиштина Велес е 'Задоволни граѓани – наша цел'. [...] Денеска сум овде јака со вас да си оделам една височинска юриказна [...] во најгориите да најправиме што ќовеке за да ги зајакнеме кајацишети на оиштина Велес во борбата јробитив корупцијата.“

Во рамки на проектот на УНДП е креиран првиот Локален акционен план за борба против корупција како и еден од првите Етички кодекси на локалните функционери. Преку примена на ИТО, идентификувани се следните потенцијални „жешки точки“

каде би можело во локалната самоуправа да се појави корупција: урбанизам, јавни набавки и финансиски менаџмент.

Општина Велес преку своите активности во борбата против корупцијата ги идентификува следните потреби: зајакнување на легислативата, поттикнување на јавната свест и влијание врз менталитетот на „купување на услуги“, професионализација на администрацијата, зајакнување на сервисната ориентација, стратешки пристап (криерирање на локални стратегии), континуирани активности на полето на борба против корупцијата.

Врз основа на спроведените практики во борбата против корупцијата, во 2008 година, општина Велес од Советот на Европа и ЗЕЛС ја доби наградата за добро раководење во програмата „Етика на локално ниво“.

„Резултати што беа постигнати во рамки на овој проект се пред се зајакнати капацитети на администрацијата. Исто така креирајме на некој начин и просторен симбол на борбата против корупцијата, [таканаречена] „Застаплена канцеларија“. Ги поедноставивме процедурите. Зајакна свестта за потребата од континуирани активности за превенција и репресија на корупцијата. Се зголеми довербата на домашните и меѓународните организации во капацитетите на општината да реализираат конкретни проектни активности.“

ИСКУСТВА НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО БИТОЛА

Емилия Героска, помлад соработник во Сектор за односи со јавност, општина Битола. Героска е член на тимот на општина Битола во предводничката коалиција во рамките на ФИООМ проектот за борба против корупција.

*„Тешко е да [се] работи во атмосфера каде секој со секој е роднина или колега.
[Но] сите шие органичувачки фактори и нашиот меншалиште мислам дека
ке јо јакните прег она што значи професионалност во работата.“*

Општина Битола е вклучена паралелно и во проектот на УНДП и во проектот на ФОСИМ. Главни активности кои се одвивале во општина Битола во рамките на оваа програма се: прецизирање на мотивите и концептот на програмата со градоначалникот; презентација на истата пред раководителите на секторите во општината; анализа на постојните документи и процедури и подготовкa на нови документи, меѓу кои и Стратегијата за заштита од појава на корупција на општина Битола. Таа тежи кон усовршување и подобрување на системот за (внатрешна) контрола со цел да се постигне поголема взаимна контрола и долгочарна стабилност и предвидливост на системот на одлучување, овозможувајќи подобри и поефикасни услуги за граѓаните.

Во рамки на овој проект беше спроведена и анкета на дел од вработените во општината и на граѓаните во општината за можноста за постоење на корупција, според која граѓаните ја лоцираат причината за корумпираност најмногу во малите плати и големата моќ и овластувања на поединци, додека пак вработените во општините причините ги лоцираат во големите овластувања на поединци и во разните притисоци од надворешни центри на моќ и политичките партии.

Препораките кои може да се извлечат од спроведувањето на овој проект ги таргетираат двете жешки точки за корупција, урбанизмот и јавните набавки. Во областа на урбанизмот се препорачува континуирана обука на вработените за имплементација на измените во законите и правилниците како и итно

надградување на софтверот, бидејќи документите што ги издава општината мора да почиваат врз важечката легислатива. Додека пак во областа на јавните набавки главна препорака е користење на надворешни експерти во вештачењето на квалитетот и на исполнувањето на техничките услови.

„Земајќи предвид дека корупцијата е еднаква на монопол и овластувања минус отчетност [...] ги исполнуваме сите услови за да имаме корупција на локално ниво. Локалната власт сама по себе по дефиниција е монопол. Овластувањата се големи и произлегуваат од директните избори. [...] Работата е наместо минус да имаме плус пред зборот отчетност и во тој случај равенството нема да биде оправдано.“

ИСКУСТВА ВО БОРБАТА СО КОРУПЦИЈАТА НА ЛОКАЛНО НИВО НА НЕВЛАДИННИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ Искуството на ЦРИС Студиорум

Ивана Томовска, истражувач, ЦРИС “Студиорум”.

„Во имплементацијата на ПАП џограмата. [...] Ние се ѕоѓеднавме најпрво себе како организација, кои се нашиште механизми, на кој начин ние функционираме низ [призмата] 5К сфаќањи што имаат за цел локалната самоуправа да се прештери како едно прештерија.“

Од март 2009 година тимот на ЦРИС Студиорум е дел од Програмата за практичари по антикорупција (ПАП) која е спроведувана од ФПДЛ, Романија а поддржана од Институтот на Светска банка. Програмата ја третира корупцијата како развојно прашање, кое е одредено од страна на институционалните и пазарните регулативи

(или од недостатокот на регулативи). Програмата започна во 32 земји од западна и југоисточна Европа како и земји од кавкаскиот регион.

Во првата фаза “градење на знаења”, во периодот од март до мај 2009 година ЦРИС Студиорум изработи 4 анализи. Анализите ја третираат работата на ЦРИС Студиорум и работата на една општина од Македонија – општината Карпош. Во втората фаза, “Градење на вештини”, практичари од 8 земји кои влегоа во втората фаза – вклучувајќи ја и Македонија - се здобија со обука од Институтот на светска банка да ги спроведуваат програмите во своите матични земји.

Методологијата употребена во изработка на анализите вклучуваше: анализа на постоечки документи и законска рамка; квалитативно истражување: интервју со клучни испитаници; опсервација преку методот “учесник-набљудувач”.

„Идни планови на ЦРИС Студиорум во областа на борба со корупција на локално ниво се:

- *работа со општините во Република Македонија и примена на пристапот развиен од Кенеди Школата на Универзитетот Харвард (САД);*
- *меѓуопштинска соработка;*
- *активно граѓанско учество во програмите;*
- *регионална соработка со партнерски организации - ФПДЛ Романија, итн.“*

Искуства од регионот

- *Искусства во борбата со корупција на локално ниво во Романија*
- *Искусства во борбата со корупција на локално ниво во Турција*

ИСКУСТВА ВО БОРБАТА СО КОРУПЦИЈАТА НА ЛОКАЛНО НИВО ВО РОМАНИЈА

Ана Василаче, извршен директор, ФПДЛ – Партерска Фондација за Локален Развој, Романија.

ФПДЛ е лидер во креирање на програми и алатки наменети за трансформирање на организации со цел да се намали ранливоста кон корупција. Една од нив е и програмата „Практичари џо анткорупција“ (ПАП) која цели да изгради капацитети кај практичари кои ќе се занимаваат со консалтинг, обука и образование во различни земји со цел да ќи поддржат градоначалници и политички лидери да имат менажираат во локална самоуправа системи за останување и превенција на корупција преку процес на партиципативно планирање.

ФПДЛ е невладина организација од Романија формирана во 1994 година. Мисијата на ФПДЛ е да ги подобри демократските процеси и владеење, развој на граѓанското општество и создавање нова култура на промена и разрешување на конфликти во Романија и земјите на Југоисточна Европа преку градење на капацитети. За да се рашират иновативните стратегии по анткорупција ФПДЛ во соработка со

специјалистот од Институтот на светска банка, Г-дин Роналд Меклин Абароа, ја лансираа Програмата за практичари по антикорупција (ПАП). ПАП програмата во моментот е активна во повеќе од 10 земји во Европа.

На конференцијата, Василаче ги сподели конкретните искуства на ФПДЛ во спроведување на ПАП во општината Крајова од Романија. Оваа иницијатива се одвивала во период од 9 месеци и вклучила различни чекори во кои општината самостојно изработила стратешки план за спречување и борба против корупција со помош и насоки од страна на обучувачите од ФПДЛ. Стратешкиот план од општина Крајова е усвоен од страна на Советот на општината и моментално е во процес на имплементација. ФПДЛ продолжува да работи со општина Крајова на зајакнување на капацитетите на државните службеници во општината преку обуки и давање насоки за имплементација на стратегијата како и преку вклучување на надворешни заинтересирани страни/клиенти.

„Дали нашето однесување е одредено од контекстот или пак од нашите лични карактеристки? Истражувањата [...] покажале дека искреноста не е нешто што е вродена карактеристика, туку е нешто што се формира во зависност од контекстот во кој сите ние живееме и работиме. Заклучокот е дека ако формирате контекст кој е соодветен/прилагоден за одредено однесување ќе можеме да влијаеме на нашето чесно или нечесно однесување. [...]

ФПДЛ работи на менување на организационата поставеност на организациите, наместо да цели кон менување на индивидуите. Промената на контекстот ние ја правиме преку:

- намалување на монополот на јавни служби и давање на услуги;*
- намалување на дискреционите права во процесите на одлучување; и*
- зголемување на одговорноста и транспарентноста.“*

ИСКУСТВА ВО БОРБАТА СО КОРУПЦИЈАТА НА ЛОКАЛНО НИВО ВО ТУРЦИЈА

Проф. Др. Омер Фарук Генчкаја, Универзитет Мармара, Турција. Проф. Генчкаја е редовен професор на Универзитетот Мармара од Турција и соработник на Унијата на општини од регионот Мармара од Турција. Тој е член на делегацијата на Турција во ГРЕКО (Група на држави против корупција) при Советот на Европа.

„Повеќето од јрезеншации ше гадени овде денес се фокусираат на системската димензија на корупцијата. Да, и јас се сојгласувам дека треба да зборуваме за корупција на системот. Но, не заборавајте дека сите системи и подсистеми во кои ние живееме и работиме се состојат од индивидуи. Така да не треба да ја заборавиме и индивидуалната димензија на корупцијата [...], особено важноста на лидерите [...] односно и лидерската димензија на корупцијата.“

Проф. Генчкаја даде презентација на тема “Антикорупциски механизми кај локалната администрација во Турција”. Презентацијата ги прикажа главните наоди од истражување спроведено во Турција. Проф. Генчкаја посочи дека најчесто поткуп се дава за добивање на услуги, добивање на незаконска добит или пак и за двете. Овој поткуп или луѓето сами го нудат, или им бил побаран, или пак е извршен со нечие посредство. Тој исто така го преиспита и менталитетот на давање на подароци во Турција, предизвикувајќи ја ефикасноста на законските решенија кои поставуваат финансиски и временски лимит за овие подароци.

Дел од тоа истражување се фокусира на сфаќањето на концептот “корупција” кај пошироката популација. Како најчести асоцијации со овој термин тој ги наведе: “кражба”, “поткуп”, “државно заземање”, “узурпација”, “ злоупотреба на службена дејност”, “непотизам”, “затајување на данок” и “организиран криминал”.

Некои од мерките предложени во Турција за спречување и борба против корупцијата се:

- зголемување на државната контрола;
- зголемување на платите во јавниот сектор;

- развивање на механизми за отчетност пред јавноста;
- спречување на интервенциите од политичарите;
- зголемување на финансиските капацитети, подобрување на услугите и намалување на бирократијата; и
- намалување на бирократскиот систем.

„Ние треба да сме реалисти исто како корумпираните луѓе и актери. Не треба да развишаме идеални рамки кои никогаш нема да можат да се исполнат во потполност. [...] Нашата крајна цел во борбата против корупцијата е да се воспостави повторно, да се зајакне и да се промовира доверба во општеството во целост, а особено доверба во властите.“

зубување Борба ѝроѓив коруѓија за ѝодобро уѓрав overnance Fighting Corruption to Improve Governance qje tё tё mirë Lufta kundёr korruptionit pёr njё udhёl

Препораки за идни настани

Конференција/дебата со општини кои воопшто не биле вклучени во програми по антикорупција;

Серија дебати да се организираат во руралните општини и општините кои се помалку достапни за соработка;

Регионална средба на претставници од граѓанскиот сектор кои се занимаваат со оваа проблематика.

Конференции/дебати на теми: слободен пристап на информации од јавен карактер, политики на вработување во јавната администрација, мониторинг систем за јавните услуги.

зуванье Борба юрошив коруиција за юодобро юрав
говернанс Fighting Corruption to Improve Governance
зуванье Борба юрошив коруиција за юодобро юрав
говернанс Fighting Corruption to Improve Governance

Parathënie

Kjo broshurë është fryt i konferencës njëditore për praktikantët kundër korruptionit “Lufta kundër korruptionit për një udhëheqje më të mirë”, e cila u mbajt më 15 tetor 2009 në Shkup, në Republikën e Maqedonisë. Konferenca për qëllim kishte që t'i mbledhë në një vend përfaqësuesit të cilët punojnë sipas programeve të ndryshme që janë të lidhura me luftën kundër korruptionit në Maqedoni dhe në rajon, që të këmbejnë eksperiencia dhe njohuri, që t'i vlerësojnë dhe krahasojnë hapat, mjetet dhe rezultatet e tyre, të njihen me mësimet e mësuara dhe të propozojnë rekomandime për parandalim dhe zgjidhje më efektive kundër korruptionit, si edhe për zmadhim të integritetit, të transparencës dhe të përgjegjësisë së pushtetit lokal.

QENDRA PËR HULUMTIME DHE BASHKËPUNIM RAJONAL “STUDIORIUM”

QHBR Studiorium është tink-tenk organizatë joqeveritare i cili punon mbi aspektet ekonomike dhe sociale të integrimit evropian dhe proceset e globalizimit të cilët kanë një rëndësi të madhe për Republikën e Maqedonisë dhe vendet e Evropës Juglindore. Ky mision realizohet nëpër programe të ndryshme te drejtuara kah politikat publike dhe projektet hulumtuese të cilat kontribojnë në krijimin dhe zbatimin e politikave publike, si edhe përkrahje për pushtetin qendror dhe lokal, për bashkësinë e biznesit dhe sektorin joqeveritar në komunikimin dhe bashkëpunimin e tyre.

Gjatë procesit të decentralizimit në Maqedoni, QHBR Studiorium është shumë i përfshirë në stërvitjen e qytetarëve se si të bëhen partnerë të barabartë dhe si ta shprehin qëndrimin dhe mendimin e tyre në shoqëri. Disa prej projekteve/ analizave të politikës të cilat e kanë bërë QHBR Studiorium në këtë fushë janë:

1. Programi për prakticistët kundër korruptionit (PPKK) (vijues)
2. Stërvitja për pjesëmarrjen aktive të qytetarëve në komunën e Velesit dhe Provishtipit (2008/2009)
3. Shoqatat e suksesshme në shoqërinë e suksesshme: zhvillimi i indeksit të përgjegjësisë koorporative shoqërore (PKSH) të ndërmarrjeve në Maqedoni (2006-2008)
4. Hulumtimi: Vlerësimi i mekanizmave dhe praktikat më të mira të bashkëpunimit midis njësive të vetëqeverisjes lokale (NJVQL) dhe organizatat qytetare (OQ) në Maqedoni (2007)

Hyrje

Procesi i decentralizimit në Maqedoni ka arritur deri në nivel ku përgjegjësia, transparenca dhe qeverisja demokratike janë të nevojshme. Procedurat për dhënien e shërbimeve shpeshherë përfshijnë aktivitete që shumë lehtë mund t'i nënshtrohen korrupsionit, si në nivel qendror ashtu edhe në nivel lokal. Më shumë se e nevojshme është që të krijohet një sistem i cili do ta parandalojë sjelljen korruptive dhe, në të njëjtën kohë, do të mundësojë efikasitet dhe transparencë në vetëqeverisjen lokale. Duke i mbledhur në një vend të gjitha anët e interesuara (donatorët, organet e shtetit, vetëqeverisjen lokale, organizatat qytetare dhe ligjëruesit nga projektet e deritashme) që të këmbejnë eksperiencia dhe njohuri, që t'i shpjegojnë procesin dhe mjetet që i kanë përdorur, rezultatet që i kanë arritur, sfidat me të cilat janë përballuar dhe atë që e kanë mësuar, mund të jenë në dobi të sektorit qytetar me qëllim që edhe më tutje të zhvillohen programe efektive për punën në nivel lokal.

Me atë qëllim, QHBR Studiorium në bashkëpunim me Fondacionin Partner për zhvillim lokal (FPZHL) nga Rumania, në tetor 2009, në kuadër te projektit "Lufta kundër korrpcionit për një udhëheqje më të mirë" të cilin e ndihmoi Programi për zhvillim të Kombeve të Bashkuara (PZHKB) në Maqedoni, organizoi konferencë njëditeshe me temë "Lufta kundër korrpcionit për një udhëheqje më të mirë: shërim dhe parandalim të korrpcionit në vetëqeverisjen lokale përmes reformave". Broshura për qëllim ka t'i përfaqësojë debatet kryesore të konferencës, si edhe përfundimet dhe porositë që dolën prej asaj.

Rekomandime dhe përfundime prej konferencës

Fushë/çështje	Përfundime dhe rekomandime	
Projektet e kaluara në Maqedoni	Mungesa e mekanizmave përvëzhgim dhe vlerësim të aktiviteteve pas mbarimit të projekteve (p.sh. projekt FIOOM dhe pamundësia përvëzhgim pasi trajnerët kanë shkuar).	Shpallja dhe arritshmëria e rezultateve të punës me komunat nga programet e mëparshme.
Problematika e nocionit korruption	Ekzistenca e mentalitetit "blerje e shërbimeve".	<ul style="list-style-type: none"> - Ndryshimi i mentalitetit të qytetarëve; - Forcimi i vetëdijes së qytetarëve në lidhje me të drejtat dhe obligimet e tyre.
Puna e komunave	Zbatimi i mekanizmave nuk zhvillohet me tempon e kënaqshme; Përveç punës së komunave duhet të theksohet edhe puna e ndërmarrjeve publike, në raste ku kompetencat përpushten.	<ul style="list-style-type: none"> - Të ndikohet mbi komunat që të bashkëpunojnë me programet e ndryshme, por gjithashtu të punojnë me mjesidin (qytetarët, ndërmarrjet publike, biznesët, etj.); - Themelimi i procedurave të brendshme në komunë dhe në prezentimin publik të mekanizmave (përmes ëeb-faqeve, etj.).
Legjislacioni		Përforcimi i mëtejshëm të legjislacionit në vendet ku ai është i nevojshëm. Qytetarët dhe anët e prekura të janë të përfshire në debatin në lidhje me ligjet para se ato miratohen.
Shkëmbimi i përvjovave		Zbatimi i eksperiencave të shteteve të tjera- prej praktikave të cilat kanë dalë si të suksesshme.
Ngjarjet e ardhshme	<ul style="list-style-type: none"> - Të organizohet një konferencë/ debat i tillë në komunat të cilat nuk ishin të përfshira në programet kundër korruptionit; - Të organizohet një seri debatesh në komunat rurale dhe në ato që nuk janë aq të hapur përbashkëpuni; <p>Takim rajonal me përfaqësuesit e sektorit të qytetarëve të cilët merren me këtë problematikë.</p>	Konferanca/ debati në temë: hyrja e lira të informatave nga karakteri publik, politika përpunësim në administratat publike, vëzhgimi i sistemit të shërbimeve publike.

Përvojat nga Maqedonia

- *Përvojat në luftën kundër korruptionit në nivel lokal të ograneve shtetërore*
- *Përvojat në luftën kundër korruptionit në nivel lokal të bashkimit doganor*
- *Përvojat në luftën kundër korruptionit në nivel lokal të njësive të vetëqeverisjes lokale*
- *Përvojat në luftën kundër korruptionit në nivel lokal të organizatave joqeveritare*

PËRVOJAT E ORGANEVE SHTETËRORE

PËRVOJAT E MINISTRISË SË DREJTËSISË SË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Snezhana Mojsova, Udhëheqës i sektorit për bashkëpunim ndërkombëtar- juridik të Ministrisë së Drejtësisë së Republikës së Maqedonisë. Mojsova është anëtar i delegacionit të Maqedonisë në GRECO (Grupi i shteteve kundër korruptionit) të Këshillit të Evropës.

„Lufta kundër korruptionit mbetet prioriteti i këtij shteti dhe i kësaj Qeverie, si edhe i të gjithëve më parë. Qeveria është e gatshme për t'i përballuar këtij lloji kriminaliteti dhe atë e shprehu përmes vargut të masave e të aktiviteteve“.

Mojsova ka dhënë vështrim të kufijve ligjore në lidhje me parandalimin dhe luftën kundër korruptionit në Maqedoni, si edhe të ndryshimeve ligjore të fundit në të njëjtat, duke theksuar se ato janë në pajtim me standartet ndërkombëtare. Ajo theksoi ndryshimet e

ligjit në fushën e kodit penal, në konfiskim, në vëzhgimin e komunikatave, përgjegjësisë penale të personit juridik, etj. si veçanërisht të rëndësishme. Një pjesë e madhe të këtyre ndryshimeve janë bërë pas rekomadimeve të fituara nga GRECO, në rrethin e parë dhe të dytë të vëzhgimit. Maqedonia i ka zbatuar të gjitha këto rekomandime të GRECO-s nga këto dy rrathë (i mungon vetëm sjellja e ligjit dhe e kodit të shërbimeve publike).

Mojsova e theksoi edhe rolin e organizatave ndërkombëtare, pjesëmarrjen dhe përkrahjen e tyre në formimin e kufijve ligjore në Maqedoni, duke i prezantuar edhe përfundimet kryesore të progres-raportit të Komisionit Evropian për Maqedoni për 2009 në lidhje me korruptionin i cili ishte botuar jo shumë kohë para konferencës. Raporti konstatoi përparim të mirë në zbatimin e politikës antikorruptuese, duke shënuar se sistemin fragmentues ligjor krijon vështirësi në të njëjtën. Raporti i jep rekomandimet e ardhshme: përpjekja e vazdueshme për zbatimin e kufijve ligjore, përforcimi i kapacitetit të degës kudër korruptionit brenda kufijve të Prokurorisë Publike e të Ministrisë së punëve të brendshme, roli proaktiv i Komisionit Shtetëror për parandalim të korruptionit, etj.

„Komisioni shtetëror [duhet] ta ketë rolin udhëheqës në aktivitetet kundër korruptionit, si edhe në edukimin e publikut në lidhje me tejdukshmërinë, legjisacionin dhe konfliktin e interesave. Të gjitha institucione të tjera t'i përkrahin këto aktivitete kundër korruptionit. Qeveria të jetë shembull për respektimin e ligjeve dhe të tregojë vullnet të quartë politik, që patjetër e kemi por duhet të mbindërtohet. Kuvendi të punojet mbi politikën kundër korruptionit dhe të njëjtën ta zbatojë. Rol i shoqërisë qytetare do të ishte kryerja e vëzhgimit mbi të gjitha këto aktivitete.“

PËRVOJAT E KOMISIONIT SHTETËROR PËR PARANDALIM TË KORRUPSIONIT (KSHPK)

Ilmi Selami, Komisioni Shtetëror për parandalim të korruptionit. Selami është politikolog dhe anëtar i Komisionit Shtetëror që nga janari 2007.

„Në KSHPK çdo vit arrijnë nga 700 deri rrreth 1000 lënda nga të cilat [...] rrreth 30% janë lëndë që i përkasin pushtetit lokal. Ato më shpesh i përkasin mënyrës dhe veprimit gjatë furnizimeve publike, [...] gjatë procesit të ndërtimitarisë dhe urbanizmit.“

Periudha e përvojës së KSHPK në lidje me luftën kundër korruptionit në nivel lokal mund të ndahet në dy fazë, dhe atë: faza e parë deri në nisjen e procesit të decentralizimit dhe e dyta pas procesit të decentralizimit. Me ligjin për mbrojte nga korruptioni prej 2002 ishte formuar KSHPK. Ata qysh nga 2003 kanë filluar të fitojnë lënda të cilat kanë pasur lidhje me korruptionin në nivel lokal, nga çfarë ka dalë nisma që t'i shtohet Planit Aksional ekzistues për luftën kundër korruptionit aneks i cili do t'u përket pushteteve lokale, pas të cilit vinte Programi i ri Shtetëror për parandalim dhe represion të korruptionit i cili ka sjellë shumë risi. Ai përfshin një pjesë e cila i përket edhe vetëqeverisjes lokale, dhe e cila parasheh, midis të tjerave, edhe sjellje e ligjit për shërbimin publik.

Selami mendon se kryetarëve të komunave duhet t'ua japë obligimin që të emërojnë nëpunës udhëheqës shtetëror të cilët do të punojnë mbi procedurat udhëheqëse. KSHPK ka paraparë edhe sjellje të treguesve për punën e administratës publike me çfarë çdokush në çdo kohë mund të ketë qasje deri te informatave për punën e pushtetit lokal. Në përputhje me Ligjin e sjellur për konfliktet e interesave, KSHPK, i cili ishte emëruar si organ kompetent, në bashkëpunim me ekspertët e huaj dhe të vendit solli edhe Program të ri për zvogëlimin e dukurisë së konfliktit të interesave. Ai i vë në dukje sferat që më lehtë mund t'i nënshtrohen konfliktit të interesave, si edhe masat për ndikim në këtë fushë, duke i pasur si disa prej masave të para, ndryshimet e ligjit për konflikt të interesave, të cilat ishin sjellur këtë vit.

„Nuk mund ta ndajmë korrupsionin në të vogël dhe të madh. [...] Atje ku vendoset për diçka gjithmonë ka korrupsion. Procesi i decentralizimit mundësoi që një pjesë të madhe të kompetencave të pushtetit lokal t'i fitojë pushteti qendror. Ai process me vete i sjell fuqi dhe forcë pushtetit lokal të cilat gjithmonë mund të keqpërdoren nëse nuk kemi legjislacion të fortë, kufi ligjore si edhe sistem të forte i cili ato keqpërdorime do t'i identifikojë dhe nëse ka ndikime korruptive do t'i dënojë.“

PËRVOJAT E BASHKËSISË SË DONATORËVE PËRVOJAT E PROGRAMIT PËR ZHVILLIM TË KOMBEVE TË BASHKUARA (UNDP)

Fatmir Musa, Projekt menaxher, programi “Lufta kundër korruptionit për një udhëheqje më të mirë” të Programit për Zhvillim të Kombeve të Bashkuara (UNDP).

„Qëllimet e projektit [“Lufta kundër korruptionit për një udhëheqje më të mirë”] janë [që të identifikohen] pasojat potenciale nga praktikat e punës jo-transparente dhe pa raport, promovimi i transparencës dhe raportimit si disa prej hallkave më kryesore të vetëqeverisjes lokale, qeverisja e mirë dhe përfocimi i kontrollit civil në luftën kundër korruptionit dhe përfocimi i kontrollit të ashtuquajtur në luftën kundër korruptionit në nivel lokal“.

Projekti është bërë në bashkëpunim me KSHPK dhe me ndihmën e Bashkësisë së Njësive të Vetëqeverisjes Lokale (BNJVL), dhe është zbatuar në katër pilot-komuna: Tetovë, Gjevgjeli, Manastir dhe Veles. Aktivitetet konkrete në kuadrat e projektit janë: planifikimi, racionalizimi dhe standardizimi i procedurave në nivel lokal në tri fusha: urbanizëm, komunalie dhe menaxhmet financiar; libra doracakë për komunat për procedurat të dhënies së shërbimeve në zyrat e para dhe të fundit; çertifikimi i pilot-komunave me ISO standard 9001: 2008.

Për vëzhgimin e rezultateve të aktivitetave të këtij projekti ishte punuar metodologji e re „Indeksi për matjen e përgjegjësisë, transparencës dhe raportimit në nivel lokal“ (IPTR) e cila shërben për ta vëzhguar procesin e nënshtrimit nën veprimet korruptive në nivel lokal dhe njëkohësisht për vëzhgim të zbatimit të programit vjetor. Ky është metod për vetëvlerësimin e pushteteve lokale i cili është mirë që të përdoret të paktën një herë në vit dhe i cili kaplon tri fusha: furnizime publike, urbanizëm dhe menaxhmet financiar.

Sfidat të cilat i identifikoi UNDP gjatë zbatimit të programit në pilot-komunat janë: zbatimi i ngadalëshëm të ligjeve dhe të akteve nënligjore; mungesa e kapaciteteve të nepunësve të vetëqeverisjes lokale; mungesa e procedurave dhe formularëve punë të standardizuar të komunave; mungesa e bashkëpunimit ndërmjet komunave në këtë fushë, etj.

„Disa prej leksioneve të mësuara përfshijnë:

- *formulimi i obligimeve të qarta dhe të transparencws midis partnerëve; [...]*
- *lidhja e bashkëpjesëmarrjes së ngushtë me pushtetet lokale; [...]*
- *bashkëpunimi në proceset e planifikimit, të organizatës dhe të zbatimit ndërmjet të gjitha anëve; [...]*
- *që t'i japim projektit pronësi lokale, përkatësisht adaptim të praktikave; [...]*
- *bashkëpunimi me sektorin qeveritar dhe mediat [...]”*

PËRVOJAT E FONDACIONIT-INSTITUT SHOQËRIA E HAPUR - MAQEDONIA (FISHHM)

Fani Karanfilova-Panovska, koordinator i programit Reforma e administratës publike, Fondacioni-Institut shoqëria e hapur - Maqedonia (FISHHM).

„Qëllimi i programit [të FISHHM- së i cili e trajton korruptionin në nivel lokal] është dizajnimi dhe zbatimi i strategjive pjesëtare antikorruptive në nivel lokal të cilat do të janë metod për identifikimin, parandalimin dhe luftën kundër korruptionit“.

Karanfilova-Panovska i përfaqësoi rezultatet e këtij programi i cili në përiudhën 2007-2009 u zbatua në Gjorçe Petrov, Ohër dhe Manastir. Të njëjtin e zbatuan 3 ndihmës të cilët më parë ekspertët e FPZHL- së, Rumania dhe Instituti i Bankës Botërore i kanë stërvituar. Parakushtet më të rëndësishme në luftën kundër korruptionit të cilat ky program i ka përcaktuar si të rëndësishme janë vullneti politik të liderëve të organizatës, nisma që do të dalë nga e vet organizata dhe pjesëmarrja e procesit.

Aktivitetet konkrete të cilat i ka zbatuar ky program janë:

- rritja e vetëdijes së kryetarëve të komunave për këtë program dhe për konceptin e tij, si edhe thirja për pjesëmarrje në program dhe zgjedhje të fundit të komunave nga ana e kërkuesve;
- ndërtimi i kapaciteteve të ekspertëve nga fusha e vetëqeverisjes lokale të cilët punonin në komuna si ndihmës të procesit;
- identifikimi i ndarë të problemeve dhe formimi i koalacioneve të ashtuquajtura udhëheqëse dhe identifikimi i “pikave të ngrohta të korruptionit”;
- identifikimi i masave të cilat janë në përputhje me pikat e identikuara të ngrohta. Këto masa janë përbledhur në Plan Aksional, zbatimi i të cilit duhet të fillojë së shpejti.

Përfundimet deri te cilat ka ardhur programi janë: konceptin të cilin e promovoi programi u paraqit si atraktiv, dhe koha e projektit si e mirë; vullneti politik i njeriut të parë të komunës është aq i rëndësishëm dhe luan rol të madh në zbatimin e programeve, sa edhe përfshirja e obligueshme aktive të administratës së komunës; pikat e lëndueshme

të cilat ishin identifikuar në të tria komunat ishin gjetur në vendet e njëjta; kuptimi i qytetarëve të fjalës KORRUPSION dallohet nga ai të administratës; ka vend për ndryshime.

„Koncepti i programit parashikon se korruzioni nuk është vepër penale nga pasioni, por ka paralogari serioze, racionale, ekonomike, [...] paraqitet kur gjasa që të kafenë shumë e vogël, kur dënimet janë shumë të vogla dhe kur përfitimet nga veprimet e tillë janë shumë të mëdha. [...] Nuk ka individë të korruptuar, por ekzistojnë sisteme të korruptuara“.

PËRVOJAT E VETËQEVERISJES LOKALE

PËRVOJAT E VETËQEVERISJES LOKALE TË VELESIT

Jadranka Stefkova, Këshilltare për komunikim me publikun dhe bashkëpunim ndërkombe, komuna e Velesit. Stefkova është e përgjegjshme për projektet të cilat kanë lidhje me luftën kundër korruzionit në komunë.

„Motoja e komunës së Velesit është ‘Qëllimi ynë - qytetarë të kënaqshëm’. [...] Sot jam këtu me ju që të këmbej një përralë të vërtet [...] që të bëjmë diçka më shumë në përpjekjet për t'i përforcuar kapacitetet e komunës së Velesit në luftën kundër korruzionit“.

Në kuadrat e projektit të UNDP- së është krijuar Plani i parë lokal aksional për luftë kundër korruzionit, si edhe një prej kodeve të para etike të funksionarëve lokal. Gjatë përdorimit të IPTR- së janë identifikuar këto „pika të ngrohta“ potenciale ku ka mundësi që të paraqitet korruzioni në vetëqeverisjen lokale: urbanizmi, furnizimi publik dhe menaxhmenti financiar.

Komuna e Velesit përmes aktiviteteve të tyre në luftën kundër korruzionit i identifikoi këto nevoja: përforcimi i legjislacionit, nxitja e vetëdijes publike dhe ndikimit mbi mentalitetin e „blerjes së shërbimeve“, profesionalizimi i administratës, përforcimi

i orientimit të shërbimeve, qasja strategjike (krijim i strategjive lokale), aktivitetet e vazhdueshme në fushën e luftës kundër korruptionit.

Mbi bazën e praktikave të zbatuara në luftën kundër korruptionit, në vitin 2008, komuna e Velesit e fitoi çmimin për udhëheqje të mirë të programit „Etika në nivel lokal“ nga Këshilli i Evropës dhe BNJVL-ja.

„Rezultatet që ishin arritur në kuadrat e këtij projekti, para se të gjithë, janë kapacitete të përforcuara të administratës. Gjithashtu në një mënyrë krijuam simbol hapësinor të luftës kundër korruptionit, [e ashtuquajtur] „Zyra me xhamë“. I bëmë procedurat më të thjeshta. Përforcoi vetëdija për nevojën e aktiviteteve të vazhdueshme, për parandalimin dhe represionin e korruptionit. Ritet besimi tek organizatat e vendit dhe ndërkombëtare në kapacitetet e komunës për të realizuar aktivitete konkrete të projektit“.

PËRVOJAT E VETËQEVERISJES LOKALE TË MANASTIRIT

Emilija Gjeroska, bashkëpunëtor i ri në Sektorin për komunikime me publikun, komuna e Manastirit. Gjeroska është anëtar i ekipit të komunës së Manastirit të koalicionit udhëheqës në kuadrat e FISHHM-projektit për luftë kundër korruptionit.

„Është e vështirë të puno[het] në atmosferë ku çdokush është farefis ose koleg me çdokë. [Por] mendoj se të gjithë ata faktorë kufizues dhe mentaliteti ynë do t'i nënsh-trojnë asaj që do të thotë profesionalizëm në punë“.

Komuna e Manastirit është paralelisht e përfshirë edhe në projektin e UNDP-së edhe në projektin e FISHHM- së. Aktivitetet kryesore që janë zhvilluar në komunën e Manastirit në kuadrat e këtij programi janë: prezentimi i motiveve dhe të konceptit të programit me kryetarin e komunës; prezentimi i të njëjtë para udhëheqësve të sektorëve të komunës; analiza e dokumenteve dhe procedurave ekzistuese dhe përgatitja e dokumenteve

të reja, midis të cilave edhe Strategjia për mbrojtjen nga dukuria e korruptionit të komunës së Manastirit. Ai synon kah përkryerja dhe përmirësimi i sistemit për kontroll (të brendshëm) me qellim që të arrijë kontroll më të madh të përbashkët dhe qëndrueshmëri afatgjatë dhe parashikim të sistemit të vendosjes, duke mundësuar shërbime më të mira dhe më efikase për qytetarët.

Në kuadë të këtij projekti ështe zbatuar edhe anketë mes një pjese të të punësuarve të komunës dhe të qytetarëve të komunës për çështjen e ekzistimit të mundshmëm të korruptionit, sipas së cilës qytetarët e gjejnë shkakun për korruption më shumë në rrogat e vogla dhe në forcën dhe autorizimet e mëdha të individëve, derisa të punësuarit e komunave shkaqet i gjejnë në autorizimet e mëdha të individëve dhe në presionet e ndryshme të qendrave të forcës së jashtme dhe të partive politike.

Përfundimet që mund t'i nxjerim nga realizimi i këtij projekti i përcaktojnë të dyja pikat e ngrrohta të korruptionit, urbanizmit dhe furnizimeve publike. Në fushën e urbanizmit rekandohet stërvitje e vazhdueshme të të punësuarve që të mund t'i zbatojnë ndryshimet e ligjeve dhe rregulloreve, si edhe mbindërtim urgjent të softverit, sepse dokumentet që i jap komuna duhet të janë mbi bazën e legjislacionit të vlefshëm. Derisa në fushën e furnizimeve publike rekandimi kryesor është që të përdoren ekspertë të jashtëm gjatë ekspertizës së kualitetit dhe të realizimit të kushteve teknike.

„Duke marrë parasysh se korruptioni është i barasvlefshëm me monopolin dhe autorizimet pa raport [...] i plotësojmë të gjitha kushtet për të pasur korruption në nivel lokal. Pushteti lokal me definicion është monopol. Autorizimet janë të mëdha dhe dalin nga zgjedhjet direkte. [...] Puna është që në vend të fjalës pa të kemi me raport dhe në rast të tillë barazia nuk do të jetë e justifikuar“.

PËRVOJAT NË LUFTËN KUNDËR KORRUPSIONIT NË NIVEL LOKAL TË ORGANIZATAVE JOQEVERITARE PËRVOJA E QHBR STUDIORIUM

Ivana Tomovska, hulumtues, QHBR “Studiorium”.

„Në zbatimin e PPKK- së [...] ne më parë e shohim vetveten si organizatë, cilët janë mekanizmat tanë, në cilën mënyrë ne funksionojmë nëpër [prizmin] e 5K strategjive të cilat për qëllim kanë që vetëqeverisja lokale të trajtohet si një ndërmarrje“.

Qysh nga marsi të vitit 2009 ekipi i QHBR Studiorium është pjesë e Programit për praktikantët kundër korruptionit (PPKK) i cili e zbaton FPZHL, Rumania, por me ndihmën e Institutit të Bankës Botërore. Programi e trajton korruptionin si çështje e zhvillueshme, të cilën është e përcaktuar nga rregullimet institucionale dhe tregtare (ose nga mungesa e rregullimeve). Programi ka filluar në 32 vende të Evropës përendimore dhe jugolindore, si edhe në vendet e rajonit të Kaukazit.

Në fazën e parë “ndërtimi i njojurive”, në periudhën nga marsi deri në maj të vitit 2009, QHBR Studiorium punoi 4 analiza. Analizat merren me punën e QHBR Studiorium dhe punën e një komune të Maqedonisë – komuna e Karposhit. Në fazën e dytë “ndërtimi i aftësive”, praktikantë nga 8 vende të cilët hyrën në fazën e dytë – duke e përfshirë edhe Maqedoninë – Instituti i Bankës Botërore i stërviti se si t'i realizojnë programet në vendlindjet e tyre.

Metodologjia që ishte përdorur në bërjen e analizave përfshinte: analizë të dokumenteve ekzistuese dhe kufi ligjore; hulumtim kualitativ: intervju me të anketuarit e rëndësishëm; vëzhgim: nëpër metoden “pjesëtar-vëzhgues”.

„Planet e ardhshme të QHBR Studiorium në fushën e luftës kundër korruptionit në nivel lokal janë:

- *puna e komunave të Republikës së Maqedonisë dhe zbatimi i hyrjes së zhvilluar nga Shkolla Kenedi të Universitetit të Harvardit (SHBA);*
- *bashkëpunimi ndërmjet komunave;*
- *pjesëmarrja aktive e qytetarëve në programet;*
- *bashkëpunimi rajonal me organizatat partnerë - FPZHL Rumania, etj.“.*

Përvojat e rajonit

- *Përvojat në luftën kundër korruptionit në nivel lokal në Rumani*
- *Përvojat në luftën kundër korruptionit në nivel lokal në Turqi*

PËRVOJAT NË LUFTËN KUNDËR KORRUPTIONIT NË NIVEL LOKAL NË RUMANI

Ana Vasilaçë, drejtor ekzekutiv, FPZHL – Fondacioni Partner për Zhvillim Lokal, Rumania. FPZHL-ja është lider në krijimin e programeve dhe veglave të cilët synojnë kah transformimi i organizatave me qëllim që të pakësohet animi ndaj korruptionit, midis të cilëve është edhe programi “Praktikantët kundër korruptionit” (PPKK) i cili synon të krijojë kapacitete te parktikantëve të cilët do të merren me këshillim, stërvitje dhe arsim në vende të ndryshme me qëllim që t'i përkrahin kryetarët e komunave dhe liderët politik të zbatojnë strategji për shërim dhe parandalim të korruptionit në vetëqeverisjen lokale gjatë procesit të planifikimit pjesëmarrës.

FPZHL-ja është organizatë joqeveritare nga Rumania e formuar në vitin 1994. Misioni i FPZHL-së është që t'i përmirësojë: proceset dhe qeverisjen demokratike, zhvillimin e shoqërisë qytetare dhe të krijojë kulturë të re të ndryshimeve dhe zgjidhjes së konflikteve në Rumania dhe në vendet e Evropës Jugolindore përmes krijimit të kapaciteteve. Për t'i shpërndarë strategjitet inovative kundër korruptionit FPZHL në bashkëpunim me specialistin e Institutit të Bankës Botërore – z. Ronald Meklin Abaroa, e lëshuan Programin për Praktikantët Kundër Korruptionit” (PPKK). Programi PKK momentalisht është aktiv në më shumë se 10 vende të Evropës.

Në konferencë, Vasilaçë i këmbeu përvojat konkrete të FPZHL-së nga realizimi i PPKK-së në komunën e Krajovës, në Rumani. Kjo nismë është zhvilluar në një periudhë prej nëntë muajsh dhe ka përfshirë hape të ndryshme me të cilat komuna pavarësisht e ka punuar planin e strategjive pér parandalim dhe luftë kundër korruptionit me ndihmë dhe drejtim të trajnerëve të FPZHL-së. Plani i strategjive të komunës së Krajovës është miratuar nga Këshilli i komunës dhe momentalisti është në proces të zbatimit. FPZHL vazhdon të punojë me komunën e Krajovës pér t'i përforuar kapacitetet e nëpunësve shtetërorë të komunës nëpërmjet trajnimeve dhe drejtimeve pér zbatimin e strategjisë, si edhe nëpërmjet të përfshirjes së anëve/ klientëve të jashtëm të interesuar.

„A është sjellja jonë e përcaktuar nga konteksti ose nga karakteristikat tona individuale? Hulumtimet [...] kanë treguar se sinqeriteti nuk është tipar i lindur, por është diçka që formohet varësisht nga konteksti në të cilin të gjithë ne jetojmë dhe punojmë. Përfundimi është se nëse formojmë kontekst i cili i përkas/ është i përshtatur pér sjellje të caktuar do të mund të ndikojmë mbi sjelljen tonë të ndershme ose të pandershme. [...]”

Në vend që të synojë kah ndryshimi i individëve, FPZHL punon mbi ndryshimin e vendosjes organizuese së organizatave. Ndryshimin e kontekstit ne e bëjmë nëpërmjet të:

- zvogëlimit të monopolit të shërbimeve publike dhe të dhënies së shërbimeve;
- pakësimit të të drejtave të diskrecionit në procesët e vendosjes; dhe
- zmadhimit të përgjegjësisë dhe transparencws”.

PËRVOJAT NË LUFTËN KUNDËR KORRUPTIONIT NË NIVEL LOKAL NË TURQI

Prof. Dr. Omer Faruk Gençkaja, Universiteti i Marmarës, Turqi. Prof. Cençkaja është profesor i rregullt në Universitetin e Marmarës në Turqi dhe bashkëpunëtor i Unionit të Komunave të rajonit të Marmarës nga Turqia. Ai është anëtar i delegacionit të Turqisë në GRECO (Grupi i Shteteve kundër Korrupsionit) të Këshillit të Evropës.

„Shumica e prezantimeve të dhëna këtu sot u fokusuan te dimensioni sistematik të korrupsionit. Po, edhe unë pajtohem se duhet të flasim për korrupsionin e sistemit. Por, mos harroni se të gjitha sistemet dhe nënsistemet në të cilat ne jetojmë dhe punojmë janë përbërë prej individëve. Ashtu që nuk duhet ta harrojmë edhe dimensionin individual të korrupsionit [...], sidomos rëndësinë e liderëve [...] përkatësisht edhe dimensionin udhëheqës të korrupsionit“.

Prof. Gençkaja dha prezantim me temë “Mekanizmat antikorruptive të administratës lokale të Turqisë”. Ky prezantim i paraqiti konstatimet kryesore të hulumtimit të bërë në Turqi. Prof. Gençkaja vuri në dukje se më shpesh jepet mito për të fituar shërbime, përfitme joligjore ose të dytë së bashku. Këtë mitë ose njerëzit vet e ofrojnë, ose prej atyre kërkohet, ose është bërë nëpërmjet dikujt. Ai gjithashtu e rishqyrtoi edhe mentalitetin e dhënies së dhuratave në Turqi, duke e shkaktuar efikasitetin e vendimet ligjore të cilat parashtrojnë kufi financiare dhe kohore për dhuratat e tilla.

Një pjesë e atij hulumtimi fokusohet mbi kuptimin e nocionit “korrupsion” te popullata më e gjerë. Si asociacione më të shpeshta të këtij nocioni i emëroi: “vjedhje”, “mitë”, “pushtim shtetëror”, “uzurpim”, “keqpërdorim i veprimtarisë zyrtare”, “nepotizëm”, “fshehje e tatimit” dhe “krimi i organizuar”.

Disa prej masave të propozuara në Turqi për parandalim dhe luftë kundër korrupsionit janë:

- zmadhimi i kontrollit shtetëror;
- zmadhimi i rrogave në sektorin publik;
- zhvillimi i mekanizmave të raportit para publikut;

- parandalim i ndërhyrjeve të politikanëve;
- zmadhimi i kapaciteteve financiare për përmirësimin e shërbimeve dhe zvogëlimin e birokracisë; dhe
- zvogëlimi i sistemit birokratik.

„Ne duhet të jemi realistë si edhe njerëzit e korruptuar dhe artistët. Nuk duhet të zhvillojmë korniza ideale që asnjëherë nuk do të mund të zbatohen plotësisht. [...] Qëllimi ynë i fundit në luftën kundër korruptionit është që të bhet themelimi iswerishwm, që të përforcohet dhe promovohet plotësisht besimi ndaj shoqërisë, e sidomos besimi ndaj pushteteve“.

Rekomandime për ngjarjet e ardhshme

Konferenca/ debate me komunat të cilat nuk ishin përfshirë fare në programet kundër korruptionit;
 Të organizohet një seri debatesh në komunat rurale dhe në ato që janë më pak të arritshme për bashkëpunim;
 Takimi rajonal të përfaqësuesve të sektorit të qytetarëve të cilët merren me këtë problematikë.

Konferenca/ debate në temë: hyrje e lirë deri te informatat e karakterit publik, politika për punësim në administratën publike, monitoring-sistemi për shërbimet publike.

зуванье Борба юроши в коруиција за юодобро юправ
overnance Fighting Corruption to Improve Governance
qje тё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhë
зуванье Борба юроши в коруиција за юодобро юправ
qje тё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhë

Foreword

This brochure is a result of a one-day conference for anticorruption practitioners "Fighting Corruption to Improve Governance", held on 15 October 2009 in Skopje, Republic of Macedonia. The conference aimed to bring together representatives working on various programmes in the field of prevention and fight against corruption in Macedonia and in the region to exchange knowledge and practices; to compare and evaluate their approaches, tools and results; to identify lessons learned and suggest recommendations for a more effective prevention and countering of corruption; as well as enhancement of integrity, transparency and responsibility of the local government.

CENTRE FOR REGIONAL POLICY RESEARCH AND COOPERATION “STUDIORUM”

Centre for Regional Policy Research and Cooperation “Studiorum” (CRPRC Studiorum) is a non-governmental think-tank working on economic and social aspects of EU integration and globalization processes that are of essential importance for the Republic of Macedonia and the countries of Southeast Europe. This mission is accomplished through different policy-oriented programmes and research projects, which contribute to and complement the attempts of policy-makers in policy design and implementation, and support central and local governments, business and nongovernmental sectors in their communication and cooperation.

In the decentralisation process in Macedonia, CRPRC Studiorum is involved largely in training the citizens how to become equal partners and to express their views and opinions in society. Some of the projects and analyses which CRPRC Studiorum has done in this area are:

1. “Programme for Anticorruption Practitioners” (PAP) (ongoing)
2. “Training on Active Citizenship” in the municipalities of Veles and Probištip (2008/2009)
3. “Successful Companies in a Successful Society”: development of an index of corporate social responsibility (CSR) in the business community in Macedonia (2006-2008)
4. Research: Evaluation of the mechanisms and best practices for cooperation between the units of local self-government (ULS) and the civil society organizations (CSO) in Macedonia (2007)

Introduction

The process of decentralization in Macedonia has reached a point where accountability, transparency and democratic governance need to be of a very high standard. Activities prone to corruption are present in our country, making the costs caused by corruption at local level very high. Therefore, it is essential to create a system which will prevent corrupt activities from taking place and at the same time enable efficiency and transparency in the organization of the local government. Corruption as such can be regarded as a symptom of misuse of authority which is exercised through political privileges, extensive and large administration accompanied by bureaucratic procedures and an inability to provide quality services to the citizens. Bringing together stakeholders (donors, target clients and practitioners) to exchange practices describing the processes they underwent and the tools they used, the obtained results, the challenges encountered, and the lessons learned, can be used by our and other civil society organizations in order to go further in developing effective programmes for working at local level.

To that end, in October 2009 CRPRC Studiorum, in cooperation with Partners Foundation for Local Development (FPDL) from Romania, organized a one day conference on the topic of "Fighting Corruption To Improve Governance", within the framework of the project of the United Nations Development Program (UNDP) in Macedonia. The brochure aims to present the main discussions from the conference, as well as the conclusions and recommendations that resulted from it.

Conclusions and Recommendations from the Conference

Area/ Issue	Conclusions and recommendations	
Past projects in Macedonia	Lack of follow-up mechanisms for monitoring and evaluation (eg. the FOSIM project and its inability to conduct monitoring after the trainers have left the field).	Publication and availability of the results accomplished in the municipalities where the programmes have been implemented.
Issues related to the term "Corruption"	Mentality of "buying services"	<ul style="list-style-type: none"> - Change in the mentality of the citizens; - Raising awareness about rights and obligations.
Work of municipalities	<ul style="list-style-type: none"> - Implementation of mechanisms is not on a satisfactory level; - Aside from the work of the municipalities, special emphasis can be placed on the work of the public enterprises in cases of overlap of competencies. 	<ul style="list-style-type: none"> - Influence on municipalities to cooperate with the various programmes, as well as to work within their environments (with citizens, public enterprises, businesses); - Introducing internal procedures and public announcements of mechanisms in the municipality (eg through website).
Legislation		Further strengthening of the legislation in necessary areas. Citizens and other stakeholders should be included in the debates on the laws before they are adopted.
Exchange of experiences		Utilization of experiences from other countries with a proven success record.
Future events	<ul style="list-style-type: none"> - Similar conferences/debates to be organized in the municipalities that have not been included in anticorruption programmes; - Series of debates to be organized in rural and in municipalities that are less accessible for cooperation; - Regional meeting of representatives of the CSOs working on this problem. 	Conferences/debates on specific topics, eg. free access to public information; policy of employment in the public services; monitoring the public services systems.

Practices on Fight Against Corruption in Macedonia

- *Practices of Central Government Bodies*
- *Practices of Donors*
- *Practices of Units of Local Self-Governance*
- *Practices of Civil Society Organizations*

PRACTICES OF THE CENTRAL GOVERNMENT BODIES

PRACTICES OF THE MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Snezana Mojsova, head of International and Legal Cooperation Department at the Ministry of Justice of the Republic of Macedonia. Mojsova is a member of the Macedonian delegation in GRECO (Group of States against Corruption) within the Council of Europe.

"The fight against corruption remains a priority for this government, as it was for the past governments as well. The government expressed its readiness to deal with this type of crime through many measures and activities."

Mojsova gave an overview of Macedonia's legislative framework regarding the prevention and fight against corruption as well as its latest amendments, emphasizing that this framework complies fully with the international standards. She also underlined, as especially important, the following legislative changes: amendments to the Criminal Code and changes in the legislation regarding confiscation, tracking of communications, and criminal liability of legal persons. Many of these changes have been made after the recommendations given by the GRECO in the first and second cycle of monitoring. All of

GRECO's recommendations from these two cycles have been implemented (aside from the adoption of a law and a code of conduct for the public services).

Mojsova emphasized the role of the international organizations and their involvement and support in building the legislative framework in Macedonia, while also presenting the main findings of the European Commission's 2009 Progress Report on Macedonia in the area of corruption, which was made public shortly before the conference. The report notes good progress in the implementation of the anticorruption policy, noting that the fragmented legal system creates obstacles in its implementation. The report gives the following recommendations: continuous efforts in the implementation of the legislative framework, strengthening the capacity of the anticorruption department in the Public Prosecutor's Office and in the Ministry of Interior, and a proactive role for the State Commission for Prevention of Corruption.

„The State Commission [should have] a leading role in the activities against corruption, as well as in educating the public on transparency, legislation and conflict of interests. All other institutions should support these activities against corruption. The government should serve as an example for respect of the laws and show a clear political will, which is already present but needs to be upgraded. The Assembly should work on a policy for fight against corruption and implement it. The role of the civil society would be to monitor all these activities.“

PRACTICES OF THE STATE COMMISSION FOR PREVENTION OF CORRUPTION (SCPC)

Ilmi Selami, State Commission for Prevention of Corruption. Selami is a political scientist and member of the SCPC since January 2007.

"SCPC annually receives about 700-1000 cases, out of which [...] about 30% of the cases involve the local authorities. They are usually directed towards procedures and handling of public procurements."

The practice of the SCPC regarding the fight against corruption can be divided in two phases, the first being before the start of the process of decentralization and the second after the start of this process. The Law on Protection from Corruption from 2002 established the SCPC. In 2003 the SCPC started to receive corruption-related cases at local level, which resulted in adding an annex to the Action Plan on Fight Against Corruption dealing specifically with local authorities, followed by the State Programme on Prevention and Repression of Corruption, which was full of innovations. The Programme partly deals with local self-governance and envisages, among other provisions, the adoption of a Law on Public Services.

Selami believes that the mayors should be obliged to assign public servants to deal with administrative procedures. SCPC has foreseen the implementation of benchmarks for the work of the public administration, so that everyone can access the data regarding the work of the local government at any time. In accordance with the Law on Conflict of Interest, the SCPC acting as authorized state body, in cooperation with domestic and foreign experts, adopted a new Programme for reducing areas exposed to conflict of interest. This programme highlights the areas that are most exposed to conflict of interest, as well as measures to exert influence in this area, having as one of the first measures the amendments to the Law on Conflict of Interest adopted this past year.

"We cannot say that there is such a thing as big and small corruption [...] There is corruption everywhere and at all times where and when decisions are being made. The process of decentralization enables a vast part of the powers to fall under the local authorities. The process itself always brings powers which can be abused if we do not have strong legal frame and strong system that will identify these abuses and will sanction all corruptive occurrences."

PRACTICES FROM THE DONOR COMMUNITY

PRACTICES FROM THE UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAM (UNDP)

Fatmir Musa, Project manager, "Fighting Corruption to Improve Governance" programme of the United Nations Development Program (UNDP)

"The aims of the project ["Fighting corruption to improve governance"] are [to identify] potential consequences from the practices of nontransparent and unaccountable acting, promoting transparency and accountability as two of the most important links for the local government and for good governance, as well as strengthening of the civil control in the fight against corruption and strengthening of the so-called local level control in the fight against corruption."

The project was implemented in cooperation with SCPC and with support from the Association of the Units of Local Self-Government (ZELS), and was implemented in four pilot municipalities: Tetovo, Gevgelija, Bitola and Veles. Specific activities within the framework of this project are: mapping, rationalizing and standardizing of procedures at local level in three areas: urban planning, communal services and financial management; compiling of manuals for the municipalities on procedures for providing services in the "front" and "back" offices; certifying the pilot municipalities with the 9001:2008 ISO standards.

In order to follow the results from the activities in this project a completely new methodology has been developed, entitled “Index for Measuring Responsibility, Transparency and Accountability on Local Level” (RTA) which monitors the process of vulnerability to corruption at local level and serves, at the same time, to follow the implementation of the municipalities’ annual programme. This method for self-evaluation of the municipalities should be applied at least once a year. It covers three areas: public procurement, urban planning and financial management.

The challenges identified by the UNDP in the implementation of this programme in the pilot municipalities are: slow implementation of laws and bylaws; lack of capacity of the local government servants; lack of standardized municipal procedures and standard forms; and lack of inter-municipal cooperation in this area.

“Some of the lessons learned include:

- Formulating clear and transparent obligations between the partners; [...]*
- Forming close partnership between the local governments; [...]*
- Cooperating in the processes of planning, organization and implementation amongst all concerned sides; [...]*
- Giving local ownership of the project; [...]*
- Cooperating with the non-governmental sector and the media. [...]”*

PRACTICES FROM THE FOUNDATION OPEN SOCIETY INSTITUTE MACEDONIA (FOSIM)

Fani Karanfilova-Panovska, coordinator of the “Public Administration Reform”, Foundation Open Society Institute Macedonia (FOSIM)

“The aim of the programme [of the FOSIM, which deals with corruption on local level] is designing and implementing participatory anti-corruption strategies at local level which will serve as a method to identify, prevent and fight corruption.”

Karanfilova-Panovska presented results from this programme which in the course of 2007-2009 was implemented in the municipalities of Gjorche Petrov, Ohrid and Bitola. The programme was implemented by teams of 3 facilitators who had previously been trained by the experts of FPDL, Romania and the World Bank Institute. The most important preconditions in the fight against corruption which this programme identified are political will of the community leaders, initiative stemming from within the organization and participatory quality of the process.

Specific activities implemented through this programme were:

- Raising the mayors' awareness about this programme and its concept as well as invitation to apply for participation in the program, and a final selection from the applicant municipalities;
- Capacity building of local government experts who worked with municipalities as facilitators of the process;
- Participatory identification of problems and formation of so-called leading coalitions and identification of corruption hot spots;
- Identification of measures in accordance with the identified hot spots. These measures have been summed up in an Action plan whose implementation can start soon.

The conclusions of this programme are as follows: the concept which this programme promoted has proved to be attractive, and the timing of the project perfect; the political

will of the municipal mayor is key to the programme's implementation, as well as for active inclusion of the municipal administration; identical vulnerable spots were identified in all three municipalities; the citizens' perception about what constitutes corruption differs from the perception of the administration; there is room for future changes.

„The concept of the programme sees corruption not as a criminal act of passion, but as a serious, rational, economical calculation [...] occurring always when the chances to be caught are slim, the punishment is small and when the reward from such an act is big. [...] There are no corrupt individuals, only corrupted systems.“

PRACTICES OF THE LOCAL GOVERNMENT

PRACTICE FROM THE LOCAL SELF-GOVERNMENT IN VELES

Jadranka Stefkova, Public Relations and International Cooperation Advisor, Municipality of Veles. Stefkova is in charge of the projects which deal with the fight against corruption within the municipality.

“The motto of the Veles municipality is ‘Satisfied citizens – our goal’. [...] Today I am here to share with you a true story [...] of the efforts to do as much as possible to strengthen the capacities of the Veles Municipality in fighting corruption.”

Within the framework of the UNDP project, the Veles Municipality adopted the first local action plan on the fight against corruption as well as one of the first ethical codes for local leaders. Through the implementation of the RTA methodology, the following potential corruption hot spots have been identified: urban planning, public procurement and financial management.

Through its activities in fighting corruption, Veles municipality has identified the following needs: strengthening of the legislation, encouraging public awareness and

influence on the mentality of “buying services”, professionalization of administration, strengthening of the service orientation, strategic approach to the creation of local strategies, continuous activities in the area of fight against corruption.

On the basis of the anti-corruption measures implemented in 2008, the Municipal Council of Veles received an award for good governance in the programme “Ethics on local level” from the Council of Europe and ZELS.

„Results achieved within the frame of the implementation of this project are first and foremost strengthened capacities of the administration. We also created, in a way, a space-symbol of the fight against corruption, the [so called] “Glass Office”. We have simplified the procedures. The awareness for continuous activities in prevention and repression of corruption has risen. The trust of the domestic and international organizations in the capacity of the municipalities to implement specific project activities has also risen.“

PRACTICE FROM THE LOCAL SELF-GOVERNMENT IN BITOLA

Emilia Gjeroska, Junior Associate in the Sector for Public Relations, Municipality of Bitola. Gjeroska is a member of the municipality's leading coalition team within the FOSIM project on fight against corruption.

“It is difficult to work in an atmosphere where everybody is either related to or a colleague with everybody else. In my opinion [however] all these limiting factors and our mentality will kneel down before professionalism in the work.”

The municipality of Bitola was included in both the UNDP and the FOSIM project in parallel. The main activities implemented in the Bitola municipality within the framework of this programme are: specifying the motive and concept of the programme with the mayor; presentation of the programme to the heads of departments; and analysis of

the existing documentation and procedures as well as preparation of new documents, including the Strategy for Protection from Corruption of the Bitola Municipality. This Strategy aims to improve the system of (internal) control in order to achieve greater mutual control and long-term stability and prudence of the decision-making system, thus providing better and more efficient services for the citizens.

An opinion poll was administrated in the municipality within the framework of this project among the municipality employees and citizens, on the possibility for corruption, according to which the citizens locate the reasons for corruption in the small wages and vast authorizations of individuals, while the employees locate these reasons in the vast authorizations of individuals and in the pressure from various pressure centers and political parties.

The recommendations arising from the implementation of this project target both urban planning and public procurement as corruption hot spots. In the area of urban planning a continuous training on the implementation and amendments to the laws and rulebooks of the employees, as well as urgent upgrade of the software (since all issued documents have to be based on current legislation) are highly recommended. Meanwhile, in the area of public procurement, the main recommendation refers to the utilization of external experts in evaluating the quality and fulfillment of technical criteria.

„Taking into consideration that corruption equals monopoly plus authorizations minus accountability [...] all preconditions for corruption on local level are fulfilled. The local authority is itself by definition a monopoly. Its authorizations are vast and they stem from the direct elections. [...] The solution which leads to justification of the results from this equation would be to have plus instead of minus in front of accountability.“

PRACTICE FROM THE CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS PRACTICES OF THE CRPRC STUDIORUM

Ivana Tomovska, Researcher, CRPRC Studiorum.

"In the implementation of the PAP programme [...] we started looking from our own organization, which are our mechanisms, in which way do we function through the prism of the 5 C strategies which aim to treat the local government as an enterprise."

Since March 2009 CRPRC Studiorum team has been a part of the Programme for Anti-corruption Practitioners (PAP), which is being implemented by the FPDL, Romania and is supported by the World Bank Institute. The programme treats corruption as a developing issue, determined by the institutional and market regulation (or lack of regulation). The program started with 32 countries from western and southeastern Europe, as well as countries from the Caucasus.

In the first phase "Knowledge Building", in the 2009 March – May period, CRPRC Studiorum compiled four analyses. These analyses focus on the work of CRPRC Studiorum and the work of one of the municipalities in Macedonia – Karpoch municipality. In the second phase "Capacity Building", practitioners from 8 countries which entered the second phase, including Macedonia, were trained by the World Bank Institute to implement these programmes in their respective countries.

The methodology used in the analysis included: analysis of existing documents and of the legislative framework; qualitative research: interviews with key examinees; observation: through the method of "participant-observer".

„The future plans of CRPRC Studiorum in fight against corruption at local level include:

- *Working with municipalities in Macedonia and implementing of the approach developed by the Kennedy School from the Harvard University (USA);*
- *Inter-municipal cooperation;*
- *Active citizens' participation;*
- *Regional cooperation with partner organizations – FPDL Romania, etc.”*

Practices from the Region

- ***Practices on Fight against Corruption at Local Level in Romania***
- ***Practices on Fight against Corruption at Local Level in Turkey***

PRACTICES ON THE FIGHT AGAINST CORRUPTION ON LOCAL LEVEL IN ROMANIA

Ana Vasilace, Executive Director of Partners Foundation for Local Development - FPDL, Romania. FPDL is a leader in creating policies and tools which aim to transform organizations in order to reduce their vulnerability to corruption. One of these is the "Programme for Anticorruption Practitioners" (PAP), which aims to build capacities of the practitioners who are to deal with consulting, training and education, in order to support the mayors and political leaders in implementing the local self-government strategies for prevention of corruption through a participatory planning process.

FPDL is a non-governmental organization from Romania formed in 1994. Its mission is to improve: democratic processes and governance, development of the civil society and new culture of change and conflict resolution in Romania and in the countries of SEE through capacity building. In order to spread the innovative strategies on anticorruption, FPDL and the World Bank Institute expert Mr. Ronald MacLean Abaroa have launched the PAP. PAP is currently active in more than 10 countries in Europe.

At the conference, Vasilace shared the experience of FPDL in the implementation of the PAP in Krayova municipality, Romania. This initiative was ongoing for a period of 9 months and included various steps in which the municipality independently created

a strategic plan for prevention and fight against corruption, while being assisted by the trainers of FPDL. The strategic plan of the Krayova municipality was adopted by the Municipal Council and is currently being implemented. FPDL continues to work with the Krayova municipality to strengthen the capacity of the public servants in the municipality through trainings and guidelines for implementation of the strategy as well as through inclusion of external interested clients.

„Is our behavior determined by the context or by our personal characteristics? Research [...] shows that honesty is not something we are born with, but is something which is being shaped in dependence of the context in which we all live and work. The conclusion is that if we form a context which is suitable for development of a specific behavior we can influence on our honest/dishonest behavior. [...]

FPDL works on altering the organizational layout of the organizations, instead to aim towards changing the individuals. We create the change in the context through:

- Decrease in the monopoly of the public services and the providing of services;*
- Decrease in the discretionary rights in the decision making processes; and*
- Increase in the responsibility and transparency.”*

PRACTICES ON THE FIGHT AGAINST CORRUPTION ON LOCAL LEVEL IN TURKEY

Prof. Omer Faruk Genckaya, PhD, University of Marmara, Turkey. Prof. Genckaya is a professor at the University of Marmara, Turkey, and an Associate of the Union of Municipalities from the Marmara Region. He is also a member of the GRECO delegation from Turkey.

"Many of the presentations given here today focused on the systemic dimension of corruption. Yes, I also agree that we should talk about corrupted systems. However, don't forget that all systems and subsystems in which we all live in are consisted of individuals. Thus, we shouldn't forget about the individual dimension of corruption [...], and especially the importance of the leaders [...] [i.e.] the leadership dimension of corruption."

Prof. Genckaya gave a presentation on the topic of "Anticorruption mechanisms in Turkey: Local Governments". The presentation pointed out the main findings of a research conducted in Turkey. Prof. Genckaya underlined that the most common motives for bribe offering are receiving of services, unlawful gain or both. Bribe is either personally offered, either was asked from them, or was executed with someone's assistance. He also examined the mentality of giving gifts in Turkey, challenging the effectiveness of the laws which place financial and time limitations for these gifts.

Part of the research focuses on the understanding of the term "corruption" in the wider population. The most common associations with this term that he mentioned were, "theft", "bribe", "state capture", "usurpation", "abuse of office", "patronage", "tax evasion" and "organized crime".

Some of the measures suggested in Turkey to prevent and to fight corruption are:

- Increase the state's control;
- Increase the salaries in the public sector;
- Develop public accountability mechanisms;
- Prevent politicians' intervention;

- Increase financial and service capacity; and
- Reduce red tape.

„We should be as realistic as the corrupt people and other corrupt actors are. We should not develop idealistic frames for we will never be able to fulfill them entirely. [...] Our ultimate goal in the fight against corruption should be to reestablish, strengthen and promote trust in the society as a whole, and especially trust in the authorities.“

зување Борба юрошив коруиција за юодобро юправ overnance Fighting Corruption to Improve Governance qje më të mirë Lufta kundër korruptionit për një udhël

Recommendations for Future Events

Conference/debate with municipalities that have not been included in any anticorruption programme;
Series of debates to be organized in the rural and other municipalities that are less accessible for cooperation;
Regional meeting of representatives from the civil sector dealing with this problem.

Conferences/debates on the topics of: free access to public information, policies of employment in the public administration, monitoring of the public services system.

зуване Борба юроши в коруција за юодобро юрав
overance Fighting Corruption to Improve Governance
је тё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhë
зуване Борба юроши в коруција за юодобро юрав
је тё тё mirë Lufta kundër korruptionit për një udhë
overance Fighting Corruption to Improve Governance
зуване Борба юроши в коруција за юодобро юрав

Борба ѕротив корупција за унисиене управу

CRPRC Studiorum

Nikola Parapunov bb, Kompleks Makoteks 1 kat
1000 Skopje, Republic of Macedonia, PO Box 484
+389 2 3065 837
office@studiorum.org.mk
www.studiorum.org.mk